

неввічливості, розпущеності й одкровення в суспільстві. Незаміжній дівчині було неприпустимо так себе поводити на людях, тому подібна поведінка відразу присікалась та осуджувалась. Не дивлячись на це, використовуючи аналізовані нами мовні одиниці – хедж-маркери, чоловік проявляв свою толерантність, ввічливість, скромність і вихованість, відстоюючи гідність молодої дівчини, яка привернула його увагу, оскільки дані осуди можуть бути хибними й стереотипними, а також за такий довгий період його відсутності можуть панувати зовсім інші правила у новому вже для нього суспільстві.

ЛІТЕРАТУРА

James, H. (2005). *Daisy Miller*. NY: HarperCollins.

Volkova, L. M. (2009). *Theoretical Grammar of English: Modern Approach*. Київ: "Освіта України".

ЯПОНСЬКИЙ СОЦІУМ КРИЗЬ ПРИЗМУ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМУ

Грикун Ю. О.

Київський національний лінгвістичний університет

Останнім часом проблема мультикультуралізації набула в Японії особливої актуальності. Інтенсифікація процесів інтернаціоналізації та глобалізації протягом останніх десятиліть унеможливила уникнення міжкультурних впливів, контактів, що в свою чергу певним чином трансформують світоглядну парадигму японців.

Останнім часом бурхливі процеси інтернаціоналізації стимулюють певну частину населення Японії до більшої відкритості універсалістичним, глобалізаційним процесам. Як зазначає японський дослідник Е. Огума (Oguma 2002), причина, з якої у сучасній Японії виступають за "інтернаціоналізацію" люди різних політичних поглядів, полягає у тому, що така риса, як "замкненість", не відповідає інтернаціональному статусу Японії. Таким чином, Японія опинилась у ситуації невизначеності між двома позиціями – теорією гомогенності нації (міф про гомогенність нації був домінантним у Японії до поразки у війні 1945р.), що була націлена на захист країни, поки вона була слабкою, і теорією змішаної нації, що була націлена на активну комунікацію із "зовнішнім світом", коли Японія стала могутньою державою. Зазначимо, що до теперішнього часу японське суспільство було не настільки однорідним, як прийнято вважати. Адже у ХХ ст. в Японії, окрім етнічних японців мешкали такі групи населення, як: 1) "дзайнічі" – натуралізовані іммігранти (етнічні китайці та корейці); 2) "ніккей" – японці у другому та третьому поколіннях, які народилися та жили за кордоном, а згодом повернулися до Японії, а також їхні діти (з кінця 80-х рр. ХХ ст.); 3) "хафу" – діти від змішаних шлюбів; 4) власне іноземці, які тим чи іншим шляхом опинилися в Японії. До того ж, варто

зауважити, що іноземні студенти також розглядаються як одне з джерел поповнення кількості іноземців в Японії (Фролова, 2019). Тож, зважаючи на збільшення присутності зокрема міжнародних економічних сил в Японії популярність теорії гомогенності нації як відображення "чистоти крові" поступово знижуватиметься, натомість більш популярною стане теорія змішаної нації. Останнє можна також вважати пов'язаним із питанням "змішаного етногенезу" японської нації. Зауважується, що теорія змішаної нації, котра набула особливої популярності у воєнні роки (1931-1945 рр.), стверджує, що від початку і до кінця японська нація являє собою результат змішення азійських націй, при цьому представники західних культур розцінювалися як чужорідні елементи (Oguma 2002). Останнє, на наш погляд, можна пояснити досить пізнім – порівняно із азійським – проникненням носіїв західної культури до Японії. Адже азійські нації дійсно сприймаються японцями як "відносно чужорідні".

В епоху глобалізації та інтенсифікації міжкультурних контактів японська етнічна картина виглядає дещо інакше. Нижче, керуючись даними дослідження Й. Сугімото (Sugimoto, 2003), наведемо по-своєму цікаву класифікацію типів "японців". Дослідник запропонував схематичну піраміду, верхівку якої посідає малочисельна група, що найменована "Японці 1-ї категорії" ("first-class Japanese"), тобто "чисті японці", нижче розташована більш чисельна група "Японців 2-ї категорії" ("second-class Japanese"), далі – група іноземців, що натуралізувалися (denizens), основу піраміди становить група "японців, що перебувають на периферії відносно японського "світу"", а це означає, що стати "японцями" у даному випадку можливо лише через монокультурну асиміляцію. Останні дві групи розділяє фактор наявності / відсутності громадянства. Таким чином, можна виділити два підходи до даної проблеми. Отже, у першому випадку лише відповідність усім критеріям, що є складовими "японістичності" ("Japaneseness") (національність, етнічне походження, мовна компетенція, місце народження, постійне місце проживання, суб'єктивна ідентичність, рівень освіченості в галузі культури), уможливорює входження до категорії "чистих японців", котра, як зазначалося, малочисельна, однак може зростати завдяки процесові монокультурної асиміляції, що, врешті, вимагає культурної гомогенності. У другому випадку відповідність лише декільком критеріям розцінюється як достатня умова для того, щоб вважатися "мультикультурним японцем". Тож, остання категорія зростає завдяки процесу сприйняття мультикультуралізму, що уможливорює співіснування багатьох субкультур.

Таким чином, під впливом процесів інтернаціоналізації та глобалізації Японія почала втрачати статус "гомогенної держави" у культурному, етнічному контекстах, тому вбачається доцільним розглядати трансформації у сучасному японському соціумі крізь призму мультикультуралізму.

ЛІТЕРАТУРА

Oguma, E. (2002). *A Genealogy of "Japanese" Self-Images*. Melbourne: Trans Pacific Press, 435.

- Sugimoto, Y. (2003). *An Introduction to Japanese Society / 2-nd edition*. NY: Cambridge University Press, 316.
- Фролова, Е. Л. (2019). На пути к мультикультурализму в Японии – популяризация "простого японского языка". Вестник НГУ. Серия: История, филология. Т. 18, № 10: Востоковедение, 66-77.

КОМП'ЮТЕРНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ СЕРВІС "STIMULUS" ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІКСАЦІЇ РЕАКЦІЙ РЕСПОНДЕНТІВ ПІД ЧАС ПСИХОЛІНГВІСТИЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

Гришук Ю. В.

Київський національний лінгвістичний університет

Комп'ютерно-інформаційний сервіс "STIMULUS" (<http://stimulus.tools/uk>) розроблений за допомогою мови програмування Delphi 7 (розробники: к.філол.н., доц. О. Ф. Загородня, к.техн.н., доц. Ю. В. Загородній) з метою "підготовки ефективного багатофункціонального інструменту статистичного опрацювання і комплексного аналізу даних асоціативних експериментів" (Загородня, 2018, с. 118). Асоціативний або психолінгвістичний експеримент як метод, спрямований на виявлення асоціацій, що склалися в індивіда в його попередньому досвіді (Горошко, 2005, с. 53), є досить ефективним для вивчення мовної свідомості та мовної картини світу представників різних лінгвокультур.

У Київському національному лінгвістичному університеті виконується проєкт наукової роботи молодих вчених "Корпусно-експериментальна діагностика резилентності представників різних лінгвокультур та розробка поведінкових моделей їх адаптації до кризових явищ" (номер державної реєстрації: 0121U107493), науковою і практичною цінністю результатів якої визначено розроблення технології проведення психолінгвістичного експерименту в електронній формі та опрацювання його результатів за допомогою сервісу "STIMULUS", які можна застосовувати для тривалих спостережень за накопиченням експериментальних даних різними мовами.

Функціонал сервісу "STIMULUS" містить такі розділи (Загородня, 2021, с. 86-89):

1) головна: на вебсторінці відображено загальну інформацію про проєкт, його мету, описано інтерфейс сервісу та його переваги порівняно з іншими маркетинговими програмами, представлено відеоінструкції з покроковим алгоритмом користування сервісом;

2) дослідження: зареєстрованому досліднику запропоновано створити нове дослідження або редагувати існуюче; ввести стимули, а також (у разі потреби) семи лексичного значення, семи асоціативного значення, тип асоціативного зв'язку № 1, тип асоціативного зв'язку № 2; додати нову анкету: вручну ввести асоціації на стимули та анкетні дані респондентів (зручний функціонал для експериментів, що проводилися офлайн, оскільки дозволяє досліднику зафіксувати отримані реакції респондентів та в разі